

БЯСПРЫКЛАДНЫ У ГІСТОРЫІ ПАЛЁТ!

Савецкі касманаўт Герман Цітоў на караблі „Усход-2“ зрабіў 17 абаротаў вакол Зямлі і праляцеў звыш 700 тысяч кіламетраў. Свет апладзіруе герою.

Касманаўт Г. С. ЦІТОЎ

Герман Сцяпанавіч Цітоў нарадзіўся ў 1935 годзе ў сяле Верхняе Жыліна, Касілінскага раёна, Алтайскага края, у сям'і настаўніка сярэдняй школы. Па нацыянальнасці — рускі. У 1943 годзе ён паступіў у пачатковую школу пры калгасе «Майская раніца» Касілінскага раёна, куды маці пераехала ў пачатку вайны.

У 1950 годзе ён скончыў сямігадовую школу сяла Палкоўнікава, Касілінскага раёна, а затым Налабіхінскую сярэднюю школу гэтага ж раёна.

Г. С. Цітоў у 1949 годзе ўступіў у ВЛКСМ.

У 1957 годзе ён закончыў ваенна-авіяцыйнае вучылішча лётчыкаў па першаму разраду, здаўшы экзамены па тэхніцы пілотавання на «выдатна».

Пасля заканчэння вучылішча Г. С. Цітоў быў накіраваны для праходжання службы ў Ленінградскую ваенную акругу. За поспехі ў вучэбна-баявой і палітычнай падрыхтоўцы і прыкладную военскую дысцыпліну Ленінградскім абком ВЛКСМ узнагародзіў яго двюма граматамі.

Тав. Цітоў — кандыдат у члены КПСС.

Ён жанаты. Яго жонка — Тамара Васільеўна, 1937 года нараджэння.

Вацька — Сцяпан Паўлавіч, 1910 года нараджэння, выкладаў рускую мову і літаратуру, а потым нямецкую мову ў сямігадовай школе сяла Палкоўнікава, Алтайскага края. З 1961 года знаходзіцца на пенсіі. Маці — Аляксандра Міхайлаўна, 1914 года нараджэння.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ТАСС

6 жніўня 1961 года ў 9 гадзін маскоўскага часу ў Савецкім Саюзе зроблен новы запуск на арбіту спадарожніка Зямлі касмічнага карабля «Усход-2».

Карабель «Усход-2» пільтуецца грамадзянінам Савецкага Саюза лётчыкам-касманаўтам маёрам таварышам Цітовым Германам Сцяпанавічам.

Задачами палёту з'яўляюцца: — даследаванне ўплыву на чалавечы арганізм працяглага палёту на арбіце і спуску пасля на паверхню Зямлі; — даследаванне працаздольнасці чалавека пры працяглым знаходжанні ва ўмовах бязважкасці.

Па папярэдніх дадзеных, карабель-спадарожнік выведзен на арбіту, блізкаю да разліковай, з параметрамі: — мінімальнае аддаленне ад паверхні Зямлі (у перыгелі) роўна 178 кіламетраў;

— максімальнае аддаленне (у апагелі) складае 257 кіламетраў; — вугал нахілу арбіты да экватара 64 градусы 56 мінут.

Пачатковы перыяд абарачэння карабля-спадарожніка складае 88,6 мінуты. Вага касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2», без уліку вагі апошняй ступені ракеты-носьбіта, складае 4.731 кілаграм.

З лётчыкам-касманаўтам тав. Цітовым устаноўлена і падтрымліваецца двухбаковая радыёсувязь.

Лётчык-касманаўт вядзе свае перадачы на частотах 15,765 мегагерц, 20,006 мегагерц, 143,625 мегагерц.

На борце карабля ўстаноўлен таксама перадачык «Сігнал», які працуе на частаце 19,995 мегагерц.

Бартавыя сістэмы, якія забяспечваюць жыццяздзейнасць лётчыка-касманаўта, функцыянуюць нармальна.

Самаадчуванне лётчыка-касманаўта таварыша Цітова Германа Сцяпанавіча добрае.

Палёт савецкага касмічнага карабля, якім кіруе чалавек, праходзіць паспяхова.

Палёт савецкага касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2» з касманаўтам таварышам Цітовым на борце праходзіць паспяхова, у адпаведнасці з праграмай. У сучасны момант касмічны карабель-спадарожнік робіць трэці абарот вакол Зямлі. З касманаўтам падтрымліваецца двухбаковая радыёсувязь на кароткіх і ультракароткіх хвалях.

Прынятыя тэлевізійныя адлюстраванні касманаўта, тэлеметрычная інфармацыя аб яго стане і аб кліматычных умовах у кабіне карабля-спадарожніка сведчаць аб нармальным праходжанні палёту касманаўта. Адчуванне таварыша Цітова выдатнае. Палётнае заданне выконваецца касманаўтам маёрам Цітовым у адпаведнасці з праграмай. Палёт у космасе працягваецца.

На другім абароце вакол Зямлі касманаўт маёр Цітоў з борта касмічнага карабля-спадарожніка «Усход-2» перадаў рад паведамленняў, якія сведчаць аб тым, што палёт праходзіць паспяхова.

Канструкцыя карабля-спадарожніка і яго абсталяванне працуюць нармальна.

Самаадчуванне таварыша Цітова вельмі добрае. Двухбаковая радыётэлефонная сувязь з касманаўтам на ультракароткіх і кароткіх хвалях праходзіць добра.

Па тэлевізійных лініях з Зямлі вядзецца назіранне за касманаўтам і яго работай з прыборамі.

Пралятаючы над Афрыкай, маёр Цітоў з борта карабля-спадарожніка «Усход-2» перадаў прывітанне народам Афрыкі.

Тэлеметрычнымі вымярэннямі вядзецца кантроль за станам касманаўта і за работай абсталявання карабля. Па паказаннях прыбораў, стан касманаўта добры, частата пульса 88 удараў у хвіліну, частата дыхання 15—18 у хвіліну.

Унутры кабіны падтрымліваюцца нармальныя ўмовы для жыццяздзейнасці.

У 11 гадзін 48 мінут (маскоўскі час) карабель-спадарожнік «Усход-2» закончыў другі абарот вакол Зямлі і пачаў трэці абарот.

У 15 гадзін на маскоўскаму часу савецкі касмічны карабель-спадарожнік «Усход-2» закончыў свой чацвёрты абарот вакол Зямлі.

У час трэцяга абароту, пралятаючы над Еўропай, маёр Цітоў перадаў з борта карабля-спадарожніка прывітанне народам Савецкага Саюза і Еўропы.

У канцы трэцяга вітка, з 12 гадзін 30 мінут да 13 гадзін, таварыш Цітоў абдаў. Абдаў касманаўта складаўся з трох страў. У канцы абдаў касманаўт перадаў: «Паабдаў, самаадчуванне вельмі добрае».

(Занячэнне на 2-й стар.)

ПЕРШЫ РАПАРТ РАДЗІМЕ

Пралятаючы над тэрыторыяй Савецкага Саюза ў 10 гадзін 38 мінут маскоўскага часу, лётчык-касманаўт тав. Цітоў Герман Сцяпанавіч перадаў прывітанне Цэнтральнаму Камітэту КПСС, Савецкаму ўраду і асабіста Мікіту Сяргеевічу Хрушчову: **МАСКВА, КРЭМЛЬ**

Дакладваю з борта савецкага касмічнага карабля

«Усход-2» ЦК КПСС, Савецкаму ўраду і асабіста Мікіту Сяргеевічу Хрушчову: палёт савецкага касмічнага карабля «Усход-2» праходзіць паспяхова. Усе сістэмы карабля функцыянуюць нармальна. Самаадчуванне добрае. Прашу перадаць сардэчнае прывітанне ўсяму савецкаму народу.

Касманаўт ЦІТОЎ.

Таварышу Г. С. ЦІТОВУ

Дарагі Герман Сцяпанавіч!

Толькі што атрымаў Вашу тэлеграму з борта касмічнага карабля-спадарожніка „Усход-2“.

Усе савецкія людзі бясконца рады паспяховаму палёту, ганарыцца Вамі. Сардэчна віншую Вас, вернага сына нашай Радзімы, слаўнай Камуністычнай партыі. Чанаем Вашага вяртання на Зямлю.

6 жніўня 1961 года

Абдымаю.

М. ХРУШЧОЎ.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР.

№ 62 (1596)

Аўторак, 8 жніўня 1961 года

Цана 4 кап.

ДА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ І НАРОДАЎ САВЕЦКАГА САЮЗА!

ДА НАРОДАЎ І ўРАДАЎ УСІХ КРАІН!

ДА ўСЯГО ПРАГРЭСІўНАГА ЧАЛАВЕЦТВА!

Зварот Цэнтральнага Камітэта КПСС, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР і ўрада Савецкага Саюза

Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР, урад Савецкага Саюза з вялікай радасцю паведамляюць аб новай беспрыкладнай перамозе савецкай навукі і тэхнікі — паспяховым палёце другога касмічнага карабля з чалавекам на борце.

6 жніўня 1961 года ў 9 гадзін па маскоўскаму часу магутнай савецкай ракетай на арбіту вакол Зямлі быў выведзены новы касмічны карабель-спадарожнік «Усход-2», пільтуемы лётчыкам-касманаўтам — грамадзянінам Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, камуністам, маёрам таварышам Цітовым Германам Сцяпанавічам.

Таварыш Цітоў паспяхова зрабіў 25-гадзінны палёт вакол Зямлі і пасля выканання намечанай праграмы паспяхова прыземліўся на тэрыторыі нашай Радзімы — Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Савецкі касмічны карабель-спадарожнік «Усход-2», кіруемы таварышам Цітовым, абляцеў больш як 17 разоў вакол зямнога шара, пераадолеўшы адлегласць звыш 700 тысяч кіламетраў, гэта значыць амаль роўную падвоенай адлегласці ад Зямлі да Месяца.

У гэтым падзвігу адлюстраваны новыя велізарныя дасягненні Савецкага Саюза, нашай навукі і тэхнікі, усёй народнай гаспадаркі — вялікі перавагі самага перадавага ў свеце сацыялістычнага грамадскага ладу.

Усе народы зямнога шара з велізарным натхненнем і захапленнем адзначылі першы палёт савецкага чалавека ў касмічную прастору. Выдатны палёт новага савецкага касманаўта паказвае, што недалёкі той час, калі касмічныя караблі, кіруемыя чалавекам, пракладуць міжпланетныя трасы да Месяца, Марса, Венеры. Перад чалавецтвам адкрываюцца шырокія перспектывы пакарэння касмічнай прасторы, палётаў да планет сонечнай сістэмы.

З пачуццём законнага гонару Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і ўрад Савецкага Саюза адзначаюць, што наша краіна, краіна пераможца сацыялізма, упэўнена ідзе ў авангардзе чалавецтва ў справе выкарыстання дасягненняў навукі і тэхнікі на карысць народаў свету.

Другі касмічны палёт савецкага чалавека

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ
КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ
САВЕЦКАГА САЮЗА

ПРЭЗІДЫУМ
ВЯРХОўНАГА
САВЕТА СССР

САВЕТ МІНІСТРАў
САЮЗА ССР

Усім вучоным, канструктарам, інжынерам, тэхнікам, рабочым, усім калектывам і арганізацыям, якія прымалі ўдзел у паспяховым ажыццяўленні новага касмічнага палёту чалавека на караблі-спадарожніку „Усход-2“

Савецкаму касманаўту, які ажыццявіў 25-гадзінны палёт, таварышу Цітову Г. С.

Дарагі таварыш!
Сябры-суайчыннікі!

6 жніўня 1961 года наша Радзіма—Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік паспяхова ажыццявіла новы смелы крок на шляху асваення касмічнай прасторы.

На савецкім касмічным караблі-спадарожніку «Усход-2» лётчык-касманаўт, гераіны сын Камуністычнай партыі таварыш ЦІТОЎ Г. С. здзейсніў 25-гадзінны палёт у космасе, абляцеўшы нашу планету больш як 17 разоў.

Гэта велізарная перамога нашай навукі і тэхнікі, яскравае праўленне творчага генія савецкага народа, які ўпэўнена ідзе па шляху пабудовы камуністычнага грамадства.

Толькі народ, натхнёны вялікай праграмай пабудовы камунізма, кіруемы сваёй роднай Камуністычнай партыяй, здольны за такія кароткія тэрміны здзяйсняць падзвігі, аб якіх на працягу многіх стагоддзяў марылі лепшыя прадстаўнікі рускай і сусветнай навукі.

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ
КПСС

ПРЭЗІДЫУМ
ВЯРХОўНАГА
САВЕТА СССР

САВЕТ МІНІСТРАў
САЮЗА ССР

ка вакол Зямлі — гэта новае яркае пацвярджэнне вялікай магутнасці народа, які пабудоваў сацыялізм. Нашы дасягненні ў асваенні космаса не з'яўляюцца выпадковымі, яны адлюструюць заканамернае шэсце перамаганаснага камунізма. Камунізм нястрымна ідзе ўперад. І няма такой сілы ў свеце, якая магла б перашкодзіць няўхільнаму руху чалавецтва да сваёй светлай будучыні.

Ворагі міру раздуваюць ваенную істэрыю. Гэтай істэрыяй мы проціпастаўляем нашы велічныя планы камуністычнага будаўніцтва, нашу шчырую ўпэўненасць у сваіх сілах, у правільнасці шляху, укаванага марксіска-ленінскай навукай.

Усім людзям на зямлі вядомыя планы і мэты нашай краіны. Яны выказаны ў праксе ўносімай на разгляд XXII з'езда КПСС новай Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза — праграмы пабудовы камуністычнага грамадства. Камунізм выконвае гістарычную місію пазбаўлення ўсіх людзей ад сацыяльнай няроўнасці, ад усіх форм прыгнёчэння і эксплуатацыі, ад жахаў вайны і ўсталявае на зямлі мір, працу, свабоду, роўнасць і шчасце ўсіх народаў.

Усё ў імя чалавека! Усё на карысць чалавека! — вось наша вышэйшая мэта.

Касмічныя палёты савецкіх людзей знамянуюць сабой непахісную волю, непахіснае жаданне ўсяго савецкага народа да трывалага міру на ўсёй зямлі. Нашы дасягненні ў даследаванні космаса мы ставім на службу міру, навуковаму прагрэсу, на карысць усіх людзей нашай планеты.

Савецкі народ шчыра верыць, што справа міру пераможа ва ўсім свеце. Мір пераможа, калі народы ўсіх краін будуць самааддана змагацца за яго ўмацаванне.

Мы заклікаем урады ўсіх краін, усіх людзей, незалежна ад расавай і нацыянальнай, ад сацыяльнай прыналежнасці і рэлігійных перакананняў, прыкласці ўсе сілы для забеспячэння трывалага міру на ўсёй зямлі.

Новая слаўная перамога нашай Радзімы натхняе ўсіх савецкіх людзей на яшчэ большы падзвігі ў будаўніцтве камунізма!

Наперад да вялікіх перамог у імя міру, усеагульнага шчасця і прагрэсу чалавецтва!

Таварышу М. С. ХРУШЧОВУ

Касманаўт маёр Г. С. Цітоў, пралятаючы над Масквой, на прывітальную тэлеграму М. С. Хрушчова адказаў:

Перадайце вялікую падзяку Мікіту Сяргеевічу Хрушчову за яго бацькоўскі клопат. Вялікае дзякуй! Вялікае дзякуй!

Я абавязкова выканаю заданне партыі і ўрада па праграме палёту поўнаццою.

Усё ідзе выдатна. На борце парадак. Так і перадайце Мікіту Сяргеевічу.

6 жніўня 1961 года

Касманаўт маёр ЦІТОЎ.

Таварышу Г. С. ЦІТОВУ

Дарагі Герман Сцяпанавіч!

Я шчаслівы горача паваішаваць Вас з выдатным гістарычным падзеягам—25-гадзінным касмічным палётам на караблі-спадарожніку „Усход-2“

Увесь савецкі народ, усё прагрэсіўнае чалавецтва будуць помніць у вяках Ваш подзвіг, як прыклад мужнасці і адвагі ў імя служэння чалавецтву.

Ваш гераічны подзвіг яшчэ раз паказаў, на што здольны савецкі чалавек, выхаваны Камуністычнай партыяй.

Ад усяго сэрца віншую Вас за шчаслівым вяртаннем з касмічнага падарожжа ў гарачыя абдымкі сваёй Радзімы.

Да хуткай сустрэчы ў Маскве.

7 жніўня 1961 года

М. ХРУШЧОЎ.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ТАСС

(Заняццё. Пачатак на 1-й стар.)

У час чацвёртага вітка карабел-спадарожнік праліцеў над Мадрыдам, Парыжам, Копенгагенам, Ленінградом, Улан-Удэ, Шанхаем, Сіднеям. У пачатку чацвёртага вітка, у адпаведнасці з праграмай палёту, у касманаўта быў гадзінны адпачынак. Пасля адпачынку касманаўт правёў фізізарядку і распачаў далейшае выкананне работ, прадугледжаных палётным заданнем.

У канцы абароту, знаходзячыся над Паўднёвай Амерыкай, маёр Цітоў перадаў прывітанне народам Паўднёвай Амерыкі.

У дакладзе, перададзеным з борта карабля-спадарожніка «Усход-2», маёр Цітоў паведамаў аб бездоўжным функцыянаванні ўсёй апаратуры, устаноўленай на караблі. На працягу гадзіны маёр Цітоў праводзіў выпрабаванні сістэмы ручнога кіравання карабел-спадарожнікам.

Пасля заканчэння выпрабаванняў ён далажыў аб добрай кіраванні карабля-спадарожніка пры маневрыраванні з дапамогаю ручнога кіравання.

За сем гадзін палёту вакол зямнога шара савецкі касмічны карабел «Усход-2» праліцеў 200 тысяч 400 кіламетраў.

Пры палёце над тэрыторыяй Савецкага Саюза па радыётэлевізійнай сістэме паступалі адлюстраванні, якія паказвалі спакойны, з усмешкаю твар савецкага касманаўта; па шматканальнай радыётэлеметрычнай сістэме працягвала паступаць багатая інфармацыя навуковага характару, а таксама падрабязныя дадзеныя аб функцыянаванні сістэм карабля-спадарожніка «Усход-2».

Пралятаючы над Гуанчжоу, маёр Цітоў перадаў прывітанне народам Азіі, а пралятаючы над Мельбурнам, перадаў прывітанне народу Аўстраліі.

За восем з паловай гадзін палёту касмічны карабел «Усход-2» праліцеў 238 тысяч 400 кіламетраў і ў 17 гадзін 42 мінуце завяршыў шосты абарот вакол Зямлі. У 16 гадзін 31 мінуце касманаўт Герман Сцяпанавіч Цітоў паведаміў: «Самаадчуванне добрае, усё ў парадку». У 16 гадзін 37 мінуце таварыш Цітоў зноў павердзіў сваё добрае самаадчуванне і перадаў паказанні бартавых прыбораў. У 16 гадзін 48 мінуце ён паведаміў: «Ціск у кабіне пастаянны. Вільготнасць—70 працэнтаў, тэмпература 20 градусаў. Поўны камфорт!» У 16 гадзін 55 мінуце на борт касмічнага карабля «Усход-2» касманаўт таварыш Цітоў быў перададзена радыёграма ад лётчыка-касманаўта ССР Юрыя Аляксеевіча Гагарына: «Дарагі Герман! Усім сэрцам з табою. Абдымаю цябе, дружа. Моцна цілаю. З хваляваннем сачу за тваім палётам, упэўнены ў паспяховым завяршэнні тваёго палёту,

які яшчэ раз уславіць нашу вялікую Радзіму, наш савецкі народ. Да хуткага спаткання.

Твой Юры Гагарын».

Таварыш Цітоў павердзіў атрыманне прывітання таварыша Гагарына і выказаў яму сардэчную, сяброўскую падзяку.

Усё абсталяванне касмічнага карабля працуе нармальна. Самаадчуванне касманаўта па-ранейшаму вельмі добрае, настрой будзёны. Працаздольнасць захоўваецца поўнаццою.

У 17 гадзін касманаўт павярнуў. У 17 гадзін 42 мінуце касмічны карабел «Усход-2» пачаў сёмы абарот вакол Зямлі.

Працягваючы касмічны палёт на караблі «Усход-2», Герман Сцяпанавіч Цітоў да 18 гадзін 00 мінут шосты раз абліцеў Зямлю. Касманаўт зноў уключыў ручное кіраванне, і карабел паслухална следаваў за рукам рукі палота.

Касманаўт па-ранейшаму адчувае сябе вельмі добра. Усё бартавое абсталяванне дзейнічае бездоўжна. Рух карабля адбываецца ў поўнай адпаведнасці з зададзенай праграмай.

У 18 гадзін 15 мінут маскоўскага часу касманаўт Герман Сцяпанавіч Цітоў, пралятаючы над Масквою, паведаміў: «Дарагі масквіты! У кабіне усё па-ранейшаму. Ціск нармальны, выдатны ціск. Вільготнасць 70 працэнтаў. Тэмпература 18 градусаў Цэльсія. Паўнешы камфорт. Паўнешы камфорт. Вам гэтага жадаюць толькі застацца. Усё ідзе добра. Усё ідзе выдатна. Прашу перадаць дарагім масквітам спакойнай ночы. Я зараз кладуся спаць. Яй хочаце вы, а я кладуся спаць».

Да 23 гадзін 45 хвілін карабел-спадарожнік «Усход-2» зрабіў дзевяць абаротаў вакол Зямлі і праліцеў 410 тысяч кіламетраў, што больш адлегласці да Месяца.

Савецкі касмічны карабел-спадарожнік «Усход-2», пільтуемы касманаўтам маёрам Цітовым Германам Сцяпанавічам, зрабіў больш чым 17 абаротаў вакол зямнога шара на працягу дзевяці гадзін вамаемінаці мінут і праліцеў звыш семісот тысяч кіламетраў.

У сувязі з паспяховым завяршэннем праграмы навуковых даследаванняў у адпаведнасці з зацверджаным палётным заданнем была зроблена пасадка карабля-спадарожніка «Усход-2» ў зададзеным раёне Савецкага Саюза, паблізу гістарычнага месца пасадкі карабля-спадарожніка «Усход-1» 12 красавіка 1961 года з палотам-касманаўтам маёрам Юрыем Аляксеевічам Гагарыным.

Таварыш Г. С. Цітоў здаровы і адчувае сябе выдатна. Бясспрыкладны ў гісторыі чалавецтва працяглы касмічны палёт савецкага касманаўта паспяхова завершан. Атрыманая вынікі даследаванняў адкрываюць шырокія перспектывы далейшага развіцця касмічных палётаў чалавека.

З ПЕРАМОГАЙ!

Я сёння вялікую песню пяю. Мая песня ад сэрца самога. Слаўлю я дарагую Радзіму сваю і віншую яе з Перамогай.

Ты зівіліла, Радзіма, планету ізноў

Небывалым ніколі ішча даівам. Прымалеў сёння з космасу

Герман Цітоў, Завяршыўшы палёт свой шчаслівым.

Гэта светлая ява, не казка, не сон, Гэта подзвіг, што жыць будзе

Касманаўту шлю нізкі, сардэчны паклон

Ад лясой беларускіх і рэчак.

Слаўлю Партыю мудрасці і зоры Крамля,

Слаўлю Ленінскі сцяг наш бароўны.

Расвітай жа, савецкая наша зямля,

Буйным шчасцем і радасцю новай.

Анатоль АСТРЭЙКА.

ПЛАНЕТА СЛУХАЕ ГЕРОЯ

«Палёт праходзіць паспяхова»,— за-пад зор насяца на Зямлю. Планета слухае Цітова і апладуірае яму, яго імкненню «Усход», яго крэмляму народу, яго Радзіме, што да маты вялікай, сонечнай ідзе, і той Праграме, што-планету да Камунізма прывядзе.

Рыгор ХАЦКЕВІЧ.

Слова пісьменніка— зброя народа

Васіль БУРНОСАЎ.

Яшчэ не ўціхамірліся гарачыя спрэчкі паміж прадстаўнікамі дакладных навук — фізікі, хіміі і людзьмі, якія любяць кнігу, па праблеме, ці патрэбна стварэннем і членам навуна-стваральнага грамадства мастацкая літаратура. На гэтае пытанне дадзены самы аргументаваны, самы аўтарытэтычны адказ. У праекце новай Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза запісана: «Савецкая літаратура і мастацтва, прасякнёныя антымізмам і жыццёва-рэальнымі ідэямі, адгрываюць вялікую ідэяна-выхаваўчую ролю, развіваюць у савецкім чалавеку якасці будаўніка новага свету. Яны закляны служыць крыніцай радасці і натхнення для мільянаў людзей, выражаюць іх волю, пацукі і думкі, служыць сродкам іх ідэянага ўзбагачэння і маральнага выхавання».

Цяжка вызначыць больш ясна і акрэслена дзейную, актыўную, рэвалюцыйна-пераўтваральную і гуманную ролю творчасці пісьменніка і мастака. Іх месца ў барацьбе за ішчэ народа. Літаратура — крыніца ідэяў і натхнення, люстра духоўна-жыццёвай эпохі. Яна — баявая зброя ў барацьбе за ўсталяванне маральных якасцяў членаў камуністычнага грамадства, за перамогу высакордных прынцыпаў, што сфармуляваны ў маральным кодэксе будаўніка камунізма.

Як у кроплі чыстай вады адлюстравана сонечны прамень, так і наш сучаснік будзе ўсім сваім абліччам і характарам адлюстравана ў святле прынцыпаў маральнага кодэкса новага чалавека. Наколькі моцна твая адданасць справе камунізму, Радзіме? Як ты кілацішся аб захаванні, памжжнігі грамадскага багацця? Ці да спадкоў табе нігунаннейшы тэзіс: «чалавек чалавеку — друг, таварыш і брат»? Наколькі ты праўдывы, сумленны і сціплы ў грамадскім і асабістым жыцці? Ці не жыццё ў тваёй душы выціскае фальшывы прымаўнік «Мая хата з краю»? Ці хопіць у гэтай душы ані, каб узгагарца супраць несправядлівасці, ашукаства, драматэства?

Партыя лічыць, што выхаванне ўсіх працоўных у духу высокай ідэянасці і адданасці камунізму, камуністычным адносінам да працы і грамадскага гаспадаркі, поўнае пераадоленне буржуазных перажыткаў у поглядах і нормах людзей, усёбаковае, гарманічнае развіццё асобы — гэта глаўное ў ідэалагічнай рабоце на сучасным этапе.

Яшчэ тады, калі толькі што узніклі першыя парасткі літаратуры, надпрэдадзі савецкай рэвалюцыі, Ленін вучыў, што мастацкая літаратура павіна служыць справе барацьбы мільянаў мас за іх свабоду, што гэтая літаратура будзе няспына ўзбагачацца рэвалюцыйным вопытам рабочага класа, Камуністычнай партыі, Партыі Леніна, яе Цэнтральны Камітэт няспына кілаціцца і кілаціцца, каб савецкая літаратура зусёды была высока несласці партыйнасці, ідэянасці, усёчаснасці і адданасці сваё майстэрства. Клопаты партыі аб росквіце мастацкай літаратуры адноўраваны і ў партыйных дакументах, яе праграмы партыі. У другой праграме партыі, прынятай у сакавіку 1919 г., на VIII партыйным з'ездзе, узначалена, што «неабходна адкрыць і зрабіць даступным для працоўных усе скарбніцы мастацтваў, якія створаны на аснове эксплуатацыі іх працы і знаходзяцца да гэтага часу ў выключным распарадкаванні эксплуатацараў».

На ўсё сваё з'ездзе, пленумам, калі абміраковаваліся важнейшыя пытанні ідэалагічнай работы, Камуністычная партыя зусёды падкрэслівала вялікую выхаваўчую ролю мастацкай літаратуры. XI з'езд партыі, што адбыўся ў сакавіку 1922 г., адзначаў: «З'езд прызнае надзвычайна неабходным стварэнне літаратуры для рабоча-сялянскай моладзі. Яна магла б быць супрацьстаўлена ўплыў на юнацтва з боку ўфімацыйна-бульварнай літаратуры і савецкай камуністычнаму выхаванню».

Ніколі не сядзе літаратура беларускага народа з дарогі, на якую вывела партыя савецкае мастацтва. Баявы атрад нашых паэтаў, празаістаў, драматургаў з радасцю сустраў найвялікшы маніфест нашага часу — праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. У гэтай вялічай Праграме беларускія пісьменнікі бачылі і канкретную праграму для сваёй творчай дзейнасці, шлях, па якому трэба ісці да новых поспехаў.

Заклікаючы адлюстравыць новае, сапраўды камуністычнае, выкрываць аідэінае, шкюднае, зарыць тым самым падкрэслівае, што жыццёвы матэрыял нашай літаратуры павінен з'яўляцца з нашых будзёных і галоўных вопытаў мастацкіх твораў павіны быць вопытаў будаўнікоў навукаў — рабочых, калгаснікаў, інтэлігентнаў. Пафас іх працы і барацьбы

бы, перададзеныя пісьменнікам глыбока і таленавіта, запуюнны раманы, апавесці, пазуны гарачым дыхам нашых дзён, цудоўнай сімфоніяй у імя светлага ішчэ чалавека.

Беларуская літаратура мае багатыя традыцыі, выдатную галерэю герояў — сучаснікаў, што кроцілі з кніжкі на старонкі кнігі, а з кнігі — у жыццё. Да такіх можна аднесці і купалаўскіх камсамольцаў Сцяпку і Алёнку, і герояў драматычных твораў Кандрата Крапівы, і Лену Патапенка з пазмы Петруся Броўкі «Добры друг», і куляшоўскага Алёся Рыбку, і лярвічных герояў Пімена Герчанкі і Максіма Тана, і герояў твораў Івана Шамякіна, Янкі Брыля, намала ішчых літаратурных вобразаў.

Але нехта не трывожыцца, што ў апошнія два-тры гады многія таленавітыя нашы празаікі і паэты заняты творами на тэмы, не звязаныя з нашым сённяшнім днём. Хіба нармальнае такое становішча, калі літаратура-мастацкая часосны зусёды пры абмеркаванні кожнага свайго чарговага нумара адчуваць востры недахоп добрых твораў аб нашай баявой, напружанай сучаснасці? Затое раманы, апавесці аб днях, аддалены на дзесяцігоддзі, хапае.

Кінуце, наступнае жыццё патрабуе, каб у нагу з ім ішлі і баявы, агітатарскія вершы, і тоўстыя раманы, і кароткія апавяданні, і вострыя сатырычныя байкі.

Вялікую ролю ва ўзмацненні ўвагі літаратуры да тэмы сучаснасці магла б адгрыць наша крытыка. Але становішча на гэтым фронце воль ужо намала год застаецца незадыржованым. Многія найбольш кваліфікаваныя крытыкі могуць дабіцца месцамі вясці спрэчкі па якому-небудзь дэлаке не актуальнаму пытанню, вырашэнне якога ніколі не ўплывае на жыццё працэ літаратуры і культуры. А сучасныя праблемы застаюцца нявырашанымі. Часта старонкі «Полымя», а таксама газеты «Літаратура і мастацтва», якія павіны быць прадстаўлены для размовы і творчых спрэчак аб жыццёвых і літаратурна-мастацкіх адносінах для шматлікіх, аднавітых, залішне «вучоных» разважанняў аб другародных фактах гісторыі літаратуры.

Матэрыял такога характару мае чыста гістарычнае значэнне. Ім зацікавіцца толькі вузкая кола даследчыкаў, і яго трэба друкаваць у навукова-даследчых выданнях Акадэміі навукаў, а не на старонках баявога перыядычнага органа друкаваць. Калі чытаеш такія дужа «актуальныя» даследаванні, якія друкуюцца з нумара ў нумар у перыядычных выданнях, не знаходзіш разгляду сучасных твораў, спрэчак па жыццёвых, надзённых пытаннях, то прыходзіць да выводу, што захаляны даследчыкі ў гэтым напрамку пагражаюць адыхаць ад сучаснасці.

Новая Праграма Камуністычнай партыі адкрывае найшчырднейшыя прасторы для росквіту савецкай літаратуры. У праекце Праграмы падкрэсліваецца, што непахіснымі грунтам развіцця нашай літаратуры і нашага мастацтва будзе прыняцце партыйнасці і народнасці, метада савецкага рэалізму і непарушана сувязь з прагрэсіўнымі традыцыямі сусветнай культуры. «Перад пісьменнікамі, мастакамі, музыкантамі, дэзачамі тэатра і кіно адкрываецца шырокая прастора для прадэлявання асабістай творчай ініцыятывы, высокага майстэрства, для разнастайнасці творчых форм, стыляў і жанраў».

Камуністычная партыя Савецкага Саюза гарача заклікае пісьменнікаў і дэзачую мастацтва аддаць свой талент, сэрца высакорднай справе парыводы камуністычнага грамадства. Цінавы, зместоўныя творы, прыя, запамінальныя вобразы, баявое, натхнюнае слова пісьменніка — гэта зброя народа ў яго працы і барацьбе за камунізм.

Дзень радасных хваляванняў

Пачну, няхай мне прабачыць чытач, за раскрыцця сямейных падрабязнасцей. Раніцаю таго дня жонка паехала на вакзал, каб даць білет на Крчэй праз Оршу. Не далася — ціжкі перапоўнены. Вярнулася пахмура: адно шчырдча, а другое — пад дожджам моцна парпаліла. Гэта парпаліла і мой спакій за пісьмовым сталом. Я адкаў пачаў артыкул — тэрміновы заказ адной радыцы — і, як мог, узвясць развіваць жончын сум. Не была, маўляў, паездзіць пазней — веча-рам ці ноччу. Яна згаджалася, але тым не меней непакоілася: а раптам і пазней не ўдасца? Словам, невялікая, але непрыемнасць.

І раптам — тэлефоны звянок. Супрацоўнік радыцы вінуша з усеагульнай нашай радасцю — палётам новага савецкага чалавека ў космас. У газетках, якія пратэле-завіў з самай раніцы, — аб гэтым нічога не было, радзіж жэ, заняты працай, я не ўключыў. Ірава да радзі, але таварыш, хоць і на другім канцы провада, даволі моцна вачуілася, не адлужыць, просці «Напішыце...» На стала ўжо ляжыць адзін пачаткі артыкул, жонку трэба нежэ адпавіць у дарогу, ёсць і ішчых пільных спра-ваў. Ці хопіць часу на ўсё? Павіна халіць! Згаджася, кіладу трубку, спяваюся да радыёпрыёмніка.

Гучыць моцны, урочысты голас дыктара. Перадаецца паведамленне ТАСС. У космасе — карабел «Усход-2». Касманаўт — маёр Герман Сцяпанавіч Цітоў. Адчувае сябе добра. Апаратура на караблі працуе выдатна.

Я пазіраю на жонку: усміхаецца — вочы блішчаць ад захвалення і радасці.

За паведамленнем — музыка. Велічная, краюначая. Яна гучыць на ўсю кватэру, завалоае ўсёй душой.

— Дык як жа з тваёй палодкай? — пытаюся ў жонкі заклочана.

— Ат, нежэ вядеду, — махае яна рукой, не адыходзячы ад радыё-прыёмніка.

прыёмніка, з якога ўжо даходзіць новае паведамленне.

Палёт паспяхова працягваецца. За ім неабсяжна сочыць уся Савецкая краіна, усё свет.

Яшчэ зусім наядна з гэтай жа ўвагай чалавецтва сачыла за палётам Юрыя Гагарына. Ціпер у касмічнай прасторы — ішчэ адзін адважнік сын краіны Савецкай. Праграма яго палёту больш шырокая: трэба даследаваць, высветліць, як адчувае сябе чалавек, калі доўгі час будзе знаходзіцца ў космасе. Гэта трэба ведаць для разліку палёту новых людзей у космас, на суседнія з Зямлёй планеты. Велізнаю, пачыную навуковую задачу выконвае Герман Цітоў!

З радыёпрыёмніка лятыць адно за адным паведамленне. Што да-лей, то больш захвалююцца. Чуецца голас самога Германа Цітова. Спакойны, дэлавый, прыявонны. Ён рапартае партыі, Радзіме, паведамае аб сваім самаадчуванні, аб рабоце прыбораў і апаратуры, аб тым, што назірае ў космасе. Свой палёт мужчына касманаўт прысвечвае надыходзячому XXII з'езду КПСС — таму з'езду, які прыме вялікую праграму лабодовы камунізму ў нашай краіне.

Дачкаўся шасці гадзін раніцы ўключыў радыё. Герман Цітоў усё-лётаў паспяхова ў касмічнай прасторы. Маладзіца, падумалася міжволі. Хоць і шмат ты залуў людзям хваляванняў, але гэта добра, такіх хваляванняў няхай будзь часцей!

Мікола ТКАЧОЎ.

Сэрца перапоўнена гордасцю

Другі палёт нашага савецкага чалавека ў космас — незвычайна, велічная перамога савецкай навуцы і тэхнікі, усяго нашага народа. Усёго некалькі дзён назад быў апублікаваны ў газетках праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Мы чытаем, перачытваем яго, захваліліся тымі велічнымі планами, якія вызначыла партыя на бліжэйшыя пяцігоддзі. І вось — ішчэ адзін, велікі крок! Докаж таго, што гэтыя планы дзейнічаюць, што наша пакаленне будзе жыць пры камунізме.

Іван МУРАВЕНКА.

Захапляюча!

Работнікі мастацтва гавораць:

Л. ГАМУЛІНА, заслужаная артыстка БССР

Хто з нас не хваляваўся за тое, каб Герман Сцяпанавіч Цітоў вярнуўся на родную Зямлю здаровым і жыццёрадысным... І вось ён — на Зямлі! Здаровы, гатовы на чарговае, можа ішчэ больш велічнае заданне Радзімы.

Цяжка, вельмі цяжка ахапіць розумам здзеіснае!

М. ЦУРБАКОЎ, заслужаны артыст БССР

Нашаму народу ўсё пад сілу! — хацелася мне крыкнуць на ўвесь свет, калі пачуў, што Герман Сцяпанавіч Цітоў вярнуўся на Зямлю ў добрым стане.

Упэўнены, што і мастацтва наша неўзабаве выйдзе на сваю арбіту і панажа цуды творчых імкненняў!

А. АРКАДЗЬЕЎ, галоўны рэжысёр Бабруйскага перапоўнага тэатра

Юрыя Гагарына, Герман Цітоў! Гэта іны, разам з выдатнымі вучонымі нашай краіны, паклалі пачатак асваення неабсяжнай цаліны космасу. Слава ім і ішчаслівай дарогі ў падня-бесных прасторах усім тым, хто будзе пракадаць яе ўсё далей і далей!

С. РАМАНАЎ, мастак

Сёння дарогі адкрыты не толькі ў камунізм, а і ў космас! Сэрца палымнае радасцю за нашых касманаўтаў.

Пятро ПРЫХОДЗЬКА.

Вялікую цікавасць выклікала вестка аб палёце касмічнага карабля «Усход-2» у працоўных Карэліцкага раёна Гродзенскай вобласці.

Сям'я калгасніка сельгасарцелі імя Верашыльва Васіля Іванавіча Тажкава слухае па радыё голас касманаўта Германа Сцяпанавіча Цітова.

Фота А. ПЕРАХОДА, Фотакронка БЕЛТА.

КПСС СТАВІЦА ЗАДАЧУ ВЫРАШЫЦЬ САМУЮ ВОСТРУЮ ПРАБЛЕМУ УЗДЫМУ ДАБРАБЫТУ САВЕЦКАГА НАРОДА...

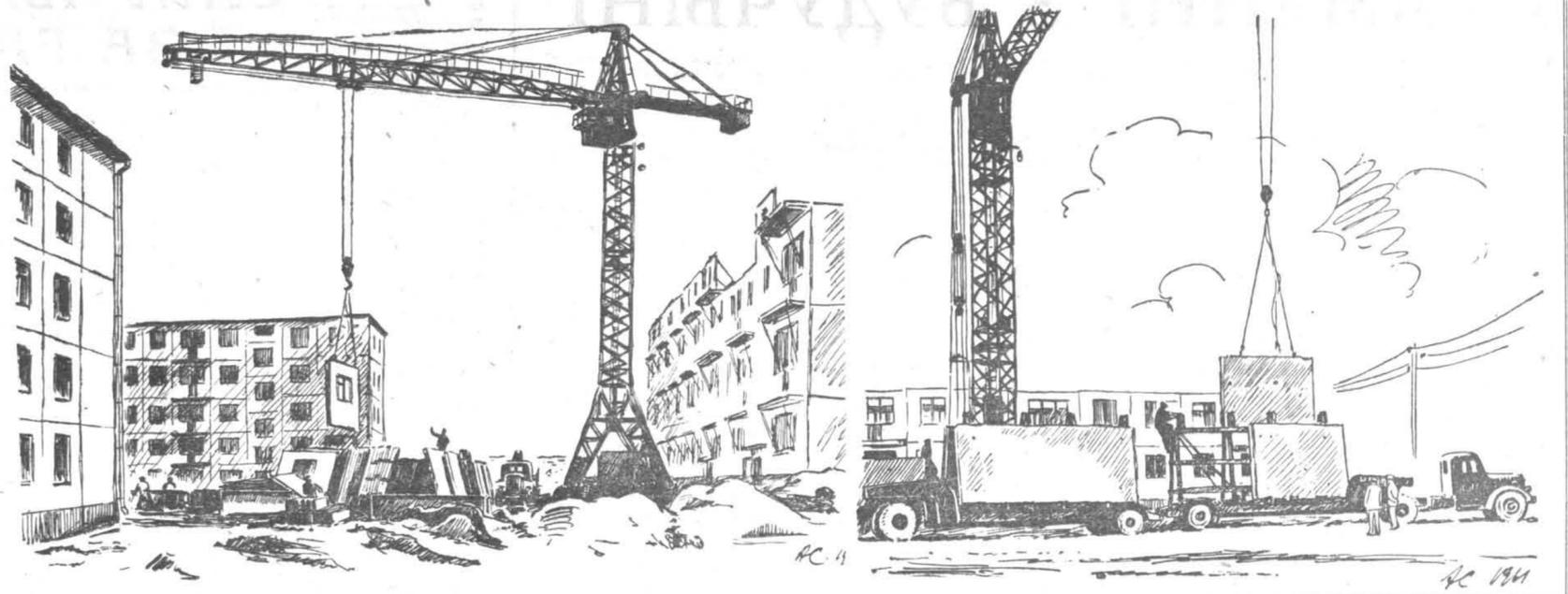
З ПРАЕКТА ПРАГРАМЫ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

Валічныя задачы Праграмы КПСС на набывалому уздыму дабрабыту савецкіх людзей дэясняюцца...

На першым малюнку паказана будаўніцтва мікрараёна на Арлоўскай вуліцы ў Мінску...

Побач — разгрузка аўтамашыны, якая прывезла панелі на пляцоўку.

Малюнок А. САПЕТКІ.

ПРАМЕННІ З БУДУЧЫНІ

БУДУЧЫНІ! Якое гэта харошае, зместнае слова. Вымаўляючы яго, нібы даеш кліч...

Людзі заўсёды гора марылі, пра светлую, шчаслівую будучыню. Спачатку яна здавалася казачнай...

Надзідзе сапраўды залаты век у жыцці сапраўднага чалавека. Гэта будзе ўрачыстасць не якаясьці Праца...

А ці далёка гэтая пара? Такое пытанне часта ўзнікае перад савецкім чалавекам...

Цяпер, калі чытаеш праект Праграмы КПСС, гэтую блізкасць адчуваеш асабліва моцна...

Ж ОДНА... Мне памятаецца, калі гэта была чыгуначная станцыя і заўсёды вядоў на тэстост...

Станіць такімі грандыёзнымі на бліжэйшыя два дзесяцігоддзі задачы можа толькі краіна, якая ўзялася ўжо на нечуваны вышыні развіцця эканомікі, навукі, культуры, духоўнага ўзроўню чалавека...

БУДАЎНІК НОВАГА СВЕТУ

Не так даўно мы ўзялі абавязальнасць: заваяваць нашаму народу ганаровае званне калектыву камуністичнай працы...

Нам, малым будаўнікам камунізму, хочацца бачыць у літаратуры сапраўднага героя не...

Уладзімір ЮРЭВІЧ

электрастанцыі, і ад няспынай мітусні цяжкаваговых саставаў з цяжарнымі палява, што спячаюць...

Не балоты, а прыгожыя, толькі-толькі збудаваныя пасёлкі энергетыкаў, аўтазавадаўцаў, будыні акадэмічнага гарадка Інстытута жыццёлагаддзі абступілі сёння...

Радзіце і прыгажэ гарадзішчыны. Радзіце і школы-інтэрнаты, вучэрныя машынабудуўніцкія тэхнікумы, з двума палацамі культуры, дзюма балетнікамі, дзіцячымі садамі, магазінамі, сталюкамі, стадыёнамі і водным басейнам, дзе можна часта сустрэць плячюўца, што мараюцца сіламі ў рэспубліканскіх спарбортствах...

«Я і дня не магу пражыць, каб не загарацца якой-небудзь новай ідэяй», — прызначае маніёр электрапрадубраватры Фёафіл Іванавіч Сцефановіч. Так, гэты малады камуніст мае рабочую спецыяльнасць, але паводзіць сябе як інтэлігентнага чалавека і гэта не позя...

«Я і дня не магу пражыць, каб не загарацца якой-небудзь новай ідэяй», — прызначае маніёр электрапрадубраватры Фёафіл Іванавіч Сцефановіч. Так, гэты малады камуніст мае рабочую спецыяльнасць, але паводзіць сябе як інтэлігентнага чалавека і гэта не позя...

Фёафіл Іванавіч можа ў самай папулярнай форме і вельмі цікава расказаць аб тым, як выпрацоўваецца электраэнергія на сучаснай цэплавой станцыі. І ён жа, калі сустрэнецца з чалавекам дасведчаным, нават спецыялістам высокай кваліфікацыі, не даступіць яму ні ў тэарэтычных выкладках, ні ў практычных довадах, даказваючых вартаснасць ідзі, што авалодала ім. Гэтую якасць Сцефановічавай натуры цыняць старэйшыя таварышы, запрашаючы Фёафіла да ўдзелу ў распрацоўцы праблем, якія выходзяць далёка за межы электрастанцыі, нават усёй рэспублікі. Калі група інжынераў «Беларусэнерга» распрацоўвала хуткадзейную аўтаматычную сістэму паўторнага ўключэння, запрацілі і Фёафіла Сцефановіча. Ён паказаў шмат цікавых рашэнняў асобных вузлаў новай схемі.

Адкуль такое імкненне да творчасці ў гэтага маладога чалавека? Адкуль такая няурывіславанасць? Ад усведамлення сваёй ролі ў грамадстве. Калі яно прышло, гэтае усведамленне да Фёафіла — цяжка сказаць. Можна, яшчэ тады, калі ён у далёкай Кіраўскай вобласці чатырнаццацігадовым падлеткам у гады вайны пачынаў свой працоўны шлях манцерам на торфапрадубраватры. А можа, калі вучыўся на шафера ў Барысаве. Але хутэй за ўсё, калі служыў у Савецкай Арміі.

«Там, — кажа сам Фёафіл, — папрабаўнаму ўзяць за вучубу. Праба ўважна нагнаць уручаны час, скончыць сем класаў і павысіць свае спецыяльныя веды». Як і цяпер, ён ужо сясарыў і добра вадзіў машыну. Вось і арушылі кнігі ў услыхі, што трапіліся ў гарні да часу? Калі не халала, дык пацымча. У сабе пазчытаў. За кошт абеда, адпачынку, нават у час паходу удавалася адраваць якой паўгадзіны, каб пачытаць. Затое цяпер магу, як кажучу, спаць спакойна...

Інапраўда. Не спаў удосталь Фёафіл і пасля таго, як вярнуўся з арміі. Прынялі яго слесарам у электрапрадубраватры, і, каб не траціць марна час, Сцефановіч паступіў у вучэрні тэхнікум. Практычныя веды пачынаюць прыходзіць у стройную сістэму, прага пазнацца невядомага расце з новай сілай. «Дзе ж тут было спаць!» — усміхаецца Фёафіл.

машыну. Вось і арушылі кнігі ў услыхі, што трапіліся ў гарні да часу? Калі не халала, дык пацымча. У сабе пазчытаў. За кошт абеда, адпачынку, нават у час паходу удавалася адраваць якой паўгадзіны, каб пачытаць. Затое цяпер магу, як кажучу, спаць спакойна...

Але і цяпер, пасля заканчэння тэхнікума, не спіцца гэтак чалавеку. Не ў яго характары дэмабілізаваць сябе, цешыцца злабымі, Яму даручан нагляд за аўтаматыкай — мозгам і нервамі магнутаў электрастанцыі. А яна ж усё ўдасканальваецца. Тое, што было ўжо новае, — сёння патрабуе замены. І зноў напружана працуе думка, працуе ў адным кірунку — прынесці найбольшую аручынасць чалавеку.

Фёафіл Іванавіч успамінае пра сваё нядаўняе дзеянне — распрацоўваную ў выкананую ў лабараторыі пастаянную схему для выпрабавання і падаркі паветраных выключальнікаў. Сцефановіч падыходзіць да звычайнага чорнага дарожнага чалавека, пастаўленага ў памышканай галоўнага шчыта, адчыняе вешка і расказвае пра тое, што замест брыгады, якая, бывала, цэлы дзень коралася на выключальнай падстанцыі, цяпер з усім гэтым спраўляецца адзін.

У светлазэрных вачах Фёафіла Іванавіча ледзь улоўліваецца недзе затоегна глыбока радасць чалавека, які зрабіў нешта вялікае, але не дзеля гэтагачыгнага выхвалення, не дзеля асабістага ўзбагачэння, а для агульнага спрыяння. Даручы ўсё, што прыдумала Сцефановіч, ён адразу ж выносіць на суд грамадскай невялікага калектыву электрапрадубраватры. Раіцца, спрачаецца, настойліва шукае...

Будзе вялікай інпраўдай, калі ў нас створыцца ўражжэнне, што Фёафіл Іванавіч некі кніжнік, «не гэтага свету чалавек». Ужо цікаваць усё — поспехі ў сумешных галінах навукі, новай кінафілмы і прэмеры ў мінскіх тэатрах, адзінкі мастацкай літаратуры, прычым, самыя апошнія, тыя, што публікуюцца ў часопісах... Значіць, толькі гаворку, і Фёафіл Іванавіч горака, як зашкаўлена асоба, будзе разважаць пра новае ў кібернетыцы ці радзельнасці, пра бялі і нуклінавай кіслоты... А потым выкажа захваленне экранізаванай шпалажыкай «Узнятай цаліны» (Г. Лавыдаву было ўдасціцца «сё чалавечам»), незадаволенасць вобразам пэтра Гаворкі ў

ТВОРЧАСЦІ! Яна патрабіў у кожнай справе — вялікай ці малой, грамадскай ці асабістай! Толькі акрылена няўтоўнай прагай да творчасці праца выклікае патрэбу ўспына вучыцца, пазнаваць новае, шукаць, дзяржаць. Творчы пачатак у жыцці і дзейнасці — хіба гэта не галоўная ўмова сапраўднага шчасця кожнага чалавека? Радасць творчасці ў працы ці іных правях жыцця — хіба гэта не вышэйшая асалода для чалавека? У кожным

НЕ ЗНОЙДЗЕШ, бадай, у нашай краіне ніводнага чалавека, які ў гэтыя дні не быў бы зацікаўлены тымі грандыёзнымі планами і перспектывамі, што раскрывае перад нашым народам праект новай Праграмы партыі. Савецкія людзі называюць гэты дакумент Камуністычным маніфэстам нашай эпохі.

Побач з планами імклівага развіцця народнай гаспадаркі, уздыму матэрыяльнага дабрабыту народа партыя вельмі востра ставіць пытанне аб усёбаковым і гарманічным развіцці чалавечай асобы. Гэта думка праходзіць у многіх раздзеллах праекта Праграмы. «У перыяд пераходу да камунізму, — гаворыцца ў праекце, — урастанне магчымасці выхавання новага чалавека, які гарманічна спалучае маральную чыстату і фізічную дасканаласць».

Стварэнне багацця духоўнай культуры — грандыёзная праграма дзейнасці людзей творчай працы. У гэты гістарычны дні яшчэ ярчэй павінен загучаць голас нашых кампазітараў і музыкантаў. Праграма партыі ў галіне мастацтва — гэта маятнік, тая нумарына зорка, якая асвятляе ўсю нашу далейшую творчасць.

Рыхтуючыся да ХХІІ з'езда Камуністычнай партыі, кампазітары Беларусі працуюць над шэрагам новых твораў.

Слухаючы хучыць знайсці ў новых творах тое, што іх хвалюе, радуе, аб чым яны марыць, да чаго імкнучыся. Побач з даступнасцю і прастамай яны патрабуюць ад кампазітара высокага мастацкага майстэрства.

А між тым нашы кампазітары, асабліва моладзь, яшчэ не заўсёды акалопяцца пра майстэрства. З'яўляюцца часам песні, якія ў многім аўтаруюць раней знойдзены інтанцыяна-меладыйныя звароты; сімфанічныя творы, у якіх больш эпіганства, чым пошукаў.

Аўтары часам не ўлічваюць таго, што «спажываць» музыку і кожным днём ідуць у школу багачыня, густы і стаючыя больш тонкімі і патрабавальнымі. Клопцаты аб павышэнні мастацкага майстэрства — першачарговая задача нашых кампазітараў.

Вострым з'яўляецца сёння пытанне наватарства. У праекце Праграмы мы чытаем: «У мастацтве сацыялістычнага рэалізму, заснаваным на прынцыпах народнасці і партыйнасці, смелас наватарства ў мастацкім паказе жыцця і рашчэнні ўсіх прагрэсіўных традыцый сусветнай культуры».

У творах некаторых беларускіх кампазітараў радуюць пошукі новага тэматкі, свежых сродкаў музычнай выразнасці, арыгінальнай музычнай оперы. Можна назваць тут оперу Ю. Семяніна «Калочка ружа», сімфанічны п'есаў з хорам «Вечна жыўшая» Г. Вагнера, акапельныя кантаты І. Кузнякова.

На жаль, дух наватарскіх пошукаў яшчэ не зрабіў галоўнай рысай творчасці кожнага кампазітара. Ці мала яшчэ выпадкаў:

У творах некаторых беларускіх кампазітараў радуюць пошукі новага тэматкі, свежых сродкаў музычнай выразнасці, арыгінальнай музычнай оперы. Можна назваць тут оперу Ю. Семяніна «Калочка ружа», сімфанічны п'есаў з хорам «Вечна жыўшая» Г. Вагнера, акапельныя кантаты І. Кузнякова.

У сваіх сацыялістычных абавязальнасцях перад ХХІІ з'ездам партыі ўсе артысты філармоніі рашылі аб'ектыўна ўвагу дзядзь абслугоўванню сельскай насельніцтва. Мы штодзень бачым, як прагна імкненца адказаць на гэты імкненца, філармонія значна павялічыла план абслугоўвання канцэртамі працоўнікаў сёла.

У гонар ХХІІ з'езда партыі ўсе творчыя работнікі філармоніі ўзялі на сябе павышаныя сацыялістычныя абавязальнасці. Мы прыкладзем усё намаганні, каб яны былі выкананы.

Путьеводная зорка

беларускай музыкі. Акрамя гэтага, кампазітарская арганізацыя праводзіць вялікую работу па прапагандзе беларускай музыкі, арганізуючыя шматлікія сустрэчы з працоўнымі па ўсіх кутках нашай рэспублікі і за яе межамі. Трэба толькі дабіцца таго, каб у гэты выскародны перыяд прынялі ўдзел усе кампазітары і музыкантаў.

Партыя надае выключнае значэнне справе выхавання нашай маладой змены. Калі чытаеш раздзел праекта Праграмы «Задачы партыі ў галіне уздыму матэрыяльнага дабрабыту народа», «Задачы партыі ў галіне ідэалогіі, выхавання, адукацыі, навукі і культуры», бачыш і адчуваеш, колькі клопаты і ўвагі атрымаюць нашы дзеці.

Мастаціны адраўвае ў выхаванні нашых дзяцей, нашай моладзі вельмі важную роллю. Адаказна задача кампазітараў — стварыць высокаматэрыяльную музыку для дзяцей. Саюз кампазітараў павінен, урэшце, сказаць сваё слова і ў такой важнай справе, як музычнае выхаванне ў агульнаадукацыйных школах, дапамагчы палепшыць праграмы па музычным выхаванні і іх выкананню.

Трэба больш ствараць музыку для моладзі, папулярныя маладзёжныя песні. Не сакрэт, што нейкая частка нашай моладзі захапляецца толькі лёгкай музычнай, часта не лепшай за ўзорам, якая прышліў з-за межы. Трэба супрацьстаяць такой музыцы, ствараючы сваёй лёгкай музыцы, змястоўнай і прыгожай, музыкі, якая здолена выхаванне ў моладзі рысы выскароднасці, душэўнай чыстаты.

«Галоўная лінія ў развіцці літаратуры і мастацтва — умацаванне сувязі з жыццём народа, праўдывае і высокаматэрыяльнае адраўваванне багацця і мнагасцінасці сацыялістычнага рэалізму, пачуццё і яркі паказ новага, сапраўднага камуністичнага, і выкрэсьце ўсёго таго, што перахваліла руку грамадства наперад». Гэтыя прадуманыя словы з праекта Праграмы нашай партыі — базавы праграма для кампазітараў і выкапачы.

Клопаты партыі аб стварэнні сапраўднага багацця духоўнай культуры дачыцца літаратурна ўсёх галін культуры жыцця народа. Вялікае значэнне надаецца далейшаму развіццю народнай універсітарэты культуры.

Беларускія кампазітары і музыкантаў прымаюць актыўны ўдзел у рабоце універсітарэты. Сёлетня яны ўзялі на сябе абавязальнасць павялічыць па ўсіх народна-универсітарэцкіх рэспублікі, пазнаёміць слухачоў з дасягненнямі

ГЭТА НАШ РАЗМАХ!

Пачуццё вялікага гонару за сваю адуоўную Радзіму, за свой народ ахоплівае кожнага савецкага чалавека, калі ён знаёміцца з праектам Праграмы Камуністичнай партыі Савецкага Саюза — гэтым велічым дакументам нашай эпохі.

У гістарычна кароткі тэрмін — у два дзесяцігоддзі ў нашай краіне будзе створана матэрыяльна-тэхнічная база камуністичнага грамадства, створана багачыня матэрыяльных і духоўных дабраў для ўсёго насельніцтва.

Тое, пра што марылі на працягу стагоддзяў нашыя розумы перадапоў чалавечтва, будзе здзейснена ў нашай краіне яшчэ пры жыцці іпярэдняга пакалення.

Велічым размах атрымае вышэйшая асвета. Для паспяховага ажыццяўлення праграмы камуністичнага будаўніцтва патрэбны сотні і сотні тысяч высокакваліфікаваных спецыялістаў, якіх павінен даць народ наш савецкай вышэйшай школы.

Наш інстытут вырае у адну з буйнейшых вышэйшых тэхнічных навучальных устаноў краіны. Ён рыхтуе інжынераў па многіх спецыяльнасцях, у тым ліку па радыёэлектроніцы, аўтаматыцы і тэлемаханіцы і іных галінах новай тэхнікі. Інстытут мае філіялы ў Магілёве і Віцебску і пры Мінскім аўтамобільным заводзе.

З кожным годам пашырэнца завочная і вучэрняя сістэма навучання. Сёлетня па гэтай сістэме ў інстытуце займаецца каля 50 працэнтаў студэнтаў.

Калектыв інстытута прыкладзе ўсе намаганні да таго, каб і ў далейшым развіцці гэтых плённых метады навучання, сістэматычна ўдасканальваць навучальны працэс на аснове спалучэння тэарэтычнага навучання з вытворчай працай.

Цэнтральнае месца ў працы вышэйшых навучальных устаноў павінен заняць навуковая работа і работа па супрацоўніцтву з вытворчасцю.

Новыя эфектыўныя метады, новыя віды энергіі, новыя, больш

М. ЮРКШТОВІЧ, прафэсар па навукальнай рабоце Беларускага палітэхнічнага інстытута, кандыдат тэхнічных навук.

ПАЧЭСНЫ АБАВЯЗАК

Анублікаванне праекта Праграмы партыі, гэтага гістарычнага дакумента, аднолькава ўсхваляе і вучоных, рабочых, калгаснікаў і работнікаў культуры.

Камунізм — светлая адзечная мара чалавечтва — набыў свае рэальныя абрысы. Наша пакаленне будзе ў ім жыць. Паспехі камуністичнага будаўніцтва залежаць і ад нас, працоўнікаў мастацтва. Мы зможам дапамагчы партыі ў выхаванні новага чалавека.

Калектыв Беларускай філармоніі разам з усім савецкім народам рыхтуецца да стварэння сучаснай ХХІІ з'езда Камуністичнай партыі. Усе нашы канцэртныя брыгады і кожны артыст павобочу перагледваюць свой рэпертуар, рыхтуючы новыя творы, рыхтуючы да сур'ёзнай творчай справяднасці перад партыяй, перад народам.

Філармонія кіруе ў рэспубліцы ўсёй канцэртнай работай прафесіянальных гастрольных калектываў, брыгад, салістаў, замежных гастролёраў.

У нас ёсць высокакваліфікаваныя сімфанічны аркестр, аркестр народных інструментаў, пастаянна рыхтуючы ад 6 да 11 канцэртных эстрадных брыгад. Акрамя таго, ёсць канцэртна-лекцыйнае бюро, якое арганізуе музыкальныя і літаратурныя лекцыя-канцэрты сярод рабочых, студэнтаў, работнікаў сельскай гаспадаркі і школьнікаў па ўсёй рэспубліцы. Музычны лектары філармоніі па апошні час значна павялічылі аб'ём сваёй работы. Калі ў 1960 годзе было праведзена 1150 лекцыя-канцэртаў, з іх у сельскай мясцовасці 200, то ў 1961 годзе будзе праведзена 1500 лекцыя-канцэртаў, з якіх 700 — у сельскай мясцовасці. Таматычны план лектарскай прадуадлежвае актыўную прапаганду лепшых твораў беларускіх кампазітараў, разам з прапагандай рускай і захаднеўрапейскай музыкі і творчасці савецкіх кампазітараў.

Нашы вядучыя калектывы — сімфанічны аркестр і аркестр народных інструментаў знаходзяцца ў росквіце творчых сіл. Акрамя адкрытых штотднёвых канцэртаў у Мінску, сімфанічны аркестр прымае ўдзел у канцэртах-лекцыях, выступае па тэлебачанню, па радыё, у вучоных насях і перадаваць прамым перадаваннем. Разнастайны рэпертуар і высокае выкананне майстэрства гэтага калектыву карыстаюцца гэтаю многіх тысяч аматараў сімфанічнай музыкі не толькі ў Мінску, але і па ўсёй рэспубліцы. Арганізацыя дзённых сімфанічных канцэртаў для дзяцей і тран-

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

8 жніўня 1961 г.

3

ПРАМЕНЫ З БУДУЧЫНІ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

чалавеку ёсць творчыя сілы, але каб ён мог іх праявіць і атрымаць ад гэтага асалоду, радасць, шчасце — патрэбны пэўны ўзровень адукацыі, практычных ведаў, палітычнай сталасці, эстэтычных густу і маральных нормаў. На тэрыторыі нашай краіны ў гэты момант адбываюцца дасягненні гэтага ўзроўню і скіраваныя на іх дзейнасць Камуністычнай партыі Саюза Савяцкіх Рэспублік і ў практыцы сваёй новай Праграмы ўрачэска аб'явілі: «Усебаковае і гарманічнае развіццё чалавечай асобы. У перыяд пераходу да камунізму ўрачэска магчымасці выхавання новага чалавеча, які гарманічна спалучае ў сабе духоўнае багацце, маральную чыстату і фізічную дасканаласць».

Выхаванню новага чалавеча — будаўніку камунізму і прывесчанай усеагульнай, найвышэйшай рух сучаснасці, якім ахоплена вусь тры год у нас наша краіна, рух, што разгортаецца пад знамям: «Вучыцца працаваць і жыць па-камуністычнаму».

Мне прыгадаліся тым дні, якіх вестка аб пачыне маскоўскай кампаніі, якія разгарнулі спаробніцтва за званне ўдзельнікаў і калектываў камуністычнай працы, быстракрылы ластаўкі прыляцелі ў нашы беларускія сталіцы. Паміж іх камсольска-маладзёжная бригада ў інструментальным цэху Мінскага падшпітна-кавава завода прымірвалася пачаць жыццё па-новаму. Колькі было няяснага, названага, нават таёмнага ў гэтым пачыне. Як часам, становіцца ў тупік кіраванні бригады малады інжынер Віктар Касяк перад смелымі пытаннямі сваіх таварышаў: а ці здужаем, ці не зарана пачынаем мы ўмевацца ў асабістае жыццё кожнага?

Прайшло якіх паўгода — і зноў сустрэўся з людзьмі гэтай бригады. Іх багаты, жыццёвы вопыт настраіў, акрыліваў выдатны ўспяшны працэс — пачаць зноў упарта змагацца за кожнага, за высокую норму паводзін не толькі на працы, але і ў быце.

А між тым час ішоў, спаробніцтва за званне калектываў камуністычнай працы шырылася. Грамадскія арганізацыі цэха і завода прысялілі бригаду, якой кіраваў Віктар Касяк. Падганалі іх і супрацоўнікі Мінскай кінашколы, якія хацелі засведчыць на кінастудыі новы рух, але цікавіліся не самім працэсам змагання, а толькі яго вынікам. У бригадзе ж гаварылі яны: працаваць па-новаму мы навуліся, а вольны час па-камуністычнаму — яшчэ не. Змаганне працягвалася — змаганне за высокую рабочую этыку, за камунізм.

І вольны час пачаў улічвацца ў радыі праекта Праграмы КПСС аб тым, што партыя «ставіць і вырашае задачы камуністычнага будаўніцтва ў меры падрыхтоўкі і высяляючы матэрыяльны і духоўныя прадуманні, кіруючыся тым, што нехта перакоўваць праз неабходны ступень развіцця, адчувае глыбокую справядлівасць таго, чаму тады яшчэ больш інтуітыўнага, чым сявадомага супрацьстаяння, якое асабліва несправядлівае сласару паспешлівай пагоні за славай у «назімаўны славу».

Прайшло якіх два з палавінай гады, які пачаўся ўсеагульны рух за званне калектываў камуністычнай працы, а мы побач з узорным, паказальным, што працуюць і жыць па-новаму, маем шмат і карысных, якія скавалі за гучнай шыдай пераганяванасці, бескультур'е, неарганізаванасці, бескультура. Часам зойдзеш у калгасе на ферму. Павецілі на відным месцы плакат: «Тут працуе ферма камуністычнай працы і супакойся, глядзячы на тое, як дзятчаты саматуган носяць вадзі і карны кміяле, рух не чуць пасля кожнага дняна. Прыгледзіся, пагаворы з людзьмі і прыйдзеш да аднаго вываду — спаробніцтва за камуністычны ізаляты тут павіна было б толькі разгартаваць, каб дамагчыся першанаперш высокай механізацыі працы, якая аблегчыла б працу дзяржа, што прывязаны да

што выжыне ўсё да апошняга калі-ва. Вольны гэта і ёсць высокая працоўная свядомасць.

І хіба не ў гэтым выхаванні маральных прычын будаўніку камунізму: клопаты кожнага аб захаванні і памнажэнні грамадскага здабытку.

Калі быў аўбукаваны праект Праграмы, многія студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта адцягвалі ў аздараўленча-спартыўны лагер на Нарачы. Да іх звярнуўся рэктар Антон Нічыпярэвіч Сеўчанка з простым словам: «Будаўнікі абавязаліся завяршыць галоўны вучэбны корпус да пачатку навукальнага года. Частка аўдэиторыі і лабараторыі ўжо гатовыя будзюць. Каб іх асталяваць мэбляй і прыладамі, патрэбна ваша дапамога, таварышы студэнты. Вы алачылі, набылі сід, і думаю, папрацуюце частку кінкулаў на будоўлі свайго ўніверсітэта».

Адкаж быў дружны, камсольскі: «Паратуйце!» І вярта было аднаму закінута, што ён яшчэ не адпачыў, як хлопцы сустраў суровае асуджэнне сабр'ю. Зайдуць у новы корпус ўніверсітэта на плошчы ім Леніна — і вы пераканася, што студэнцкія, камсольскае слова — шэрады.

Хіба не ў гэтым выхаванні яшчэ аднаго маральнага прычыну будаўніку камунізму: высокая ўсведамленне грамадскага абавяз-

ку, неярнімасць да парушэнняў грамадскіх інтарсаў.

Малады ў нашай краіне выхоўваецца як стваральны, творчы сіла. І як далёка да нашых юнакоў і дзятчаты тым парасткам буржуазнага ладу, які выхаваны на індывідуалістычным, эгаістычным стаўленні адзін да другога. Нават самі буржуазныя публіцысты прызнаюць, што для большай часткі амерыканскай моладзі ім вяртаецца пачуццё патрыятызму, ім вяртаецца жаданне ахвяраваць уласнай выгадай для грамадства ў цэлым, у іх асудніце вера ў грамадскія ізаляты.

Малады будаўнік камунізму ў нашай краіне пэўны веры ў тое, што здзейсніцца вялікая праграма народнага шчасця, выкладзеная ў праекце.

Ад гэтага часу ён будзе кіраваць у сваім жыцці тымі дванаціццаці маральнымі прычынамі, якія сфармуляваны ў праекце Праграмы як асноўны закон паводзін і дзейнасці савецкага чалавеча. Увесь наш народ шчырым сэрцам успрымае ўрачэска абвешчаны ў Праграме заклік: «Вяртаецца пачуццё савецкіх людзей будзе жыць пры камунізме!»

І ў гэтым наспяхаэта здзяйснення гэтага закліку кожны савецкі грамадзянін таксама ўрачэска каляеца: буду чыныць, буду рабіць, буду тварыць, буду здайсняць, каб хутчэй наблізіць светламу Будучыню чалавечта.

СЛАУНЫ БУБНЫ ЗА ГАРАМІ...

Ва ўніверсітэтах культуры пасля лекцыі аб шляхах развіцця беларускага кіно лектарам нярэдка даводзіцца чуць адны і тыя ж пытанні: чаму на студыі «Беларусьфільм» так мала здымаюцца беларускія артысты? Чаму кінаработнікі рэспублікі арыентаваны галоўным чынам на выканаўцаў, якія ўжо зарэкамендавалі себе на іншых студыях?

Каб паказаць, што майстры сцэны Беларусі ўсё ж для работы ў кіно працагатаваны, лектар зачытайце называе прыводзіць Т. Габэа, Л. Рахленкі, Я. Карнавуха, Т. Трушчыні і некалькіх іншых, а таксама фільм, які стваралі на аснове спектакля Тэатра ім Янкі Купалы. Але гэтыя прыклады мала каго пераконваюць.

Звычайна абыходзіць акіябраў свайго рэспублікі жыць на студыі не год, не два. Да такога становішча прывялі, яно лічыцца нармальным, нягледзячы на тое, што ў апошні час выпуск кінакарцін павялічваецца і пытанне выхавання ў кіно акіябраў рэспублікі набывае асаблівае значэнне.

Творчас аблічча студыі вызначаюць не толькі кінарэжысёры, рэжысёры і аператары, але і акіябраў. Аднак запрашаюцца беларускія акіябраў ў кіно, якія працуюць толькі тады, калі яны пакажуць свае творчыя магчымасці ў іншых кінастудыях. Напрыклад, артыст Тэатра ім Янкі Купалы Ф. Шмакаў пачаў здымацца на «Беларусьфільме» тады, калі прайшоў «выпрабаванне» на «Ленфільме».

З акіябрам, які яшчэ не здымаўся ў кіно, трэба шмат працаваць. І да таго ж ёсць рызыка: а ці выйдзе што? Вольны ў гэтым і ёсць справа. Без пошукаў і рызыкі спакійнай жыць.

Можна таму ў карнінах беларускіх студыі няма значных акіябраў, якіх адцягваюць з студыі ў іншыя студыі? Наўрад ці можна называць выдамога акіябраў, які атрымаў бы «публіку ў жыцці» з «Беларусьфільма» ў апошні год. А некалі ж такія прыклады былі. Папулярныя кінаакіябраў І. Пераверзеў і Л. Смірнова пачалі свой творчы шлях у беларускім кіно. Стваральнік класічнага вобраза Чапаева артыст Б. Бабакін па сутнасці быў адкрыты для кіно ў Л. Корні-Сабіліна ў фільме «Першы ўзлёў».

Першае выступленне ў карнінах «Двойны народ» выдатнага майстра беларускай сцэны У. Крыловіч і да гэтага часу застаецца адным з лепшых акіябраўскіх здабыткаў кінамастацтва рэспублікі.

Сварыдаючы, што акіябраў тэатраў Беларусі зусім не прыцягваюцца да работы ў кіно, было б няправільна. Бадай, у кожнай краіне можна знайсці двух — трох мисювых акіябраў. Але выканаўцы яны, як правіла, ролі драматичныя, эпізодычныя, у большасці выпадках некалькіх. Крыўды было бачыць такога артыста, як П. Малчану, у трафарэтных ролі дурнаватага шпіка ў фільме «Першыя выпрабаванні».

Апраўдваючы свай ініцыятыўны падыход да акіябраўскай кар'яеры рэспублікі, рэжысёры студыі пачаў скарыстацца на арганізаванай пераходзі: маўляў, някляка лабіста ад кіравання тэатраў дазволу на ўдзел акіябраў у кінастудыях. У гэтым ёсць доля праўды. Ва ўзаемаадносіннах тэатраў і кінастудыі сапраўды яшчэ маладзёва нявырашанага. Аднак нягледзячы на гэта служыць сур'ёзнам апраўданнем. З такімі ж, а іншымі раз і больш складанымі прычынамі сустракаецца Мінская студыя, запрашаючы мааскоўскія і ленынградскія акіябраў. Часам здымаюцца групы вымушана прастойваючы талі, чакаючы прыезду з Масквы акіябраў, якія ідуць у тэатры ці на іншыя здымкі кіно, а не ў тэатры ініцыятыўна, пошукамі лёгкіх шляхоў.

Пытанне акіябраўскай кар'яеры — важнае для далейшага лёсу беларускага кіно. Яго трэба вырашаць.

кінафільмам, ставіць пад пагрозу вытворчы план студыі толькі таму, хто многія акіябраў не могуць сөөчасова прыехаць на здымкі. Група, якая занята пачаць пастаўку фільма «Дзень, калі спаўняецца трыццаць год», апынулася ў няклякім становішчы таму, што выканаўца галоўнай ролі фільма актрыса Р. Ніфантава была занята ў тэатры. Каб не траціць часу, не прастойваючы, група вымушана была выехаць у Маскву і рабіць здымкі там. Вольны сапраўды: не Магамет ідзе да гары, а гара да Магамета. Мы ўжо не гаворым пра тое, колькі каштоўна дзяржава гэтыя драматычныя ваяжы. Якая ўжо тут творчасць!

Бясспрэчна, Р. Ніфантава таленавітая артыстка. Але лічыць, што так, як яна, сыграць цэнтральную ролю ў фільме ніхто не здоле, па меншай меры наўна. Гэты вывад — рэзультат старой хларабы «Беларусьфільма»: арыентацыя на відных майстроў. Дыганаў гэтай злічэнняй хларабы паставілі дачно, — мы не першыя творым пра яе — а вольны істотны зручак тут пакажуць што не адукацыя. Па-ранейшым перад пастаўкай новай кар'яеры асістэнты рэжысёраў накіроўваюцца шукаць талентаў у дэпартамеце ад Мінска. Бышам бы рэспубліка на іх абзядла. Ёсць яшчэ дзівакі, якія ідуць ад леба хлеба шукаць.

У штат «Беларусьфільма» прыняты рад акіябраў (праўда, здымаюцца яны пакуль што яшчэ мала), якія пачылі скласці кашак кінаакіябраўскіх сіл. Але гэты «калектыў», нават калі ён будзе хутка расці, зрамаецца, не здоле паказваць забеспячэння патрэбы беларускай кінамастацтва. І тут на дапамогу можа прыйсці вялікі рэзерв тэатральных акіябраў.

Ніхто не патрэбае закрыць шлях у беларускае кіно акіябрам, не звязаным непарэдна з тэатрамі і кінамастацтвам рэспублікі. Такое патрэба было б недарэчным. Выпадкі ініцыятыўна выканаўцаў ролі для фільмаў студыі з-за межаў рэспублікі могуць быць, калі яны здаты ідуць прычынамі і меркаваннямі, а не ў тэатры ініцыятыўна, пошукамі лёгкіх шляхоў.

Пытанне акіябраўскай кар'яеры — важнае для далейшага лёсу беларускага кіно. Яго трэба вырашаць.

Напактава рыбацкае шчасце! Паць хвілін — каб агонь раскласці. На раку, на папі, на імшары чысты поўнік свеціць нироўна. Цішыню над сінім абшарам расціпае вечар чароўны...

Фота С. КАЛЕСНІК.

ВЫСТАЎКА Ў ГРОДНА

У Гродзенскім Палацы культуры тэкстыльчыцкай акрыты выстаўка твораў мастакоў Беларусі. На ёй прадстаўлены жыццёвыя і графічныя абаб'яжэнні, разнастайная тэматыка, якая ахоплівае ў асноўным сучаснасць. Выстаўка мае яшчэ адну асаблівасць: апроч закончаных карцін, на ёй шмат эскізаў, зюдаў, малюнкаў, чарнавых замалёвак з прыроды, якія паказваюць арыентацыю мастакоў на выхаванне ў асноўным сучаснасці. Выстаўка мае яшчэ адну асаблівасць: апроч закончаных карцін, на ёй шмат эскізаў, зюдаў, малюнкаў, чарнавых замалёвак з прыроды, якія паказваюць арыентацыю мастакоў на выхаванне ў асноўным сучаснасці.

Выстаўка цікавая па зместу і па разнастайнасці мастацкіх форм, індывідуальнай манеры выканання. Палітра многіх твораў светлая, яркая, багатая па колеру.

У раздзеле, які ахоплівае ваенную тэматыку, вылучаюцца вялікая серыя малюнкаў з жыцця вайны Савецкай Арміі, створаная беларускім мастаком-баталістам У. Скалавоў. На працягу некалькіх месцаў ён быў у творчым камандзіроўцы на ваенных караблях Балтыкі, у парце, парганізаваў, у саб'яру, лётчыкаў і ў Брэсцкай крэпасці, доўга жыў сярод вайнаў, марак, усяляюцца замалёваў усё цікавае, штодзённае, прастае... Яго малюнкi апавядаюць пра бязмежную адданасць, верную службу і вучобу савецкіх вайнаў. Мастак здолеў убацьчы адметныя рысы ваеннага побыту. Іх можна заўважыць у манументальных кампазіцыях «Каменнара», лакальных і ясных па сюжэту карцінах «Сапёр памылаецца раз», «Не-

беспечны груз», «Сапёры размініруюць варажна снарады», «Плевалі гледзячы», «Падвольна лодка», «На танкадроме», «На аэрадроме», «Па слуду», «Тарпеладлоу на прычал», «Войны-будаўнікі» і іншыя.

Есць у Скалава жанравыя-бытавыя, пейзажныя і партрэтныя замалёвы з прыроды. Паспяхова ён прабуе свае сілы і ў аўталітаграфіі («Абароны Брэскага вавала» і «Паранічкі Бреста прынялі першы ўдар варага»).

Работы мастакоў Гродна дапаўняюць і ажыцвяляюць экспазіцыю выстаўкі, надаюць ёй мясцовы каларыт.

Акрамя пейзажаў, гродзенскія мастакі пэўнамаўліва шмат іншых твораў, сярэд якіх — «Партрэт маці», эскізы «Мішкеня на позыцыі Свіцязі» і П. Пухова, «Партрэт партызана», «Партрэт дзятчынкі» Д. Паранічкі і іншыя.

Гродзенскі філіял Саюза мастакоў БССР — дружны і творчы згуртаваны калектыў. Але здзіўляе, што ў горадзе, дзе многа добрых абласных Дом народнай творчасці, — няма ніводнай студыі выяўленчага мастацтва (акрамя дзятчын у Палацы культуры тэкстыльчыцкай). Нама іх у прафсаюзных клубах, палатах і Доме культуры. Гродзенскі філіял Саюза мастакоў павінен акіябраў дапамагчы развіццю народнай талентаў вобласці.

М. ТАРАСІКАЎ, мастак.

ПРЫЕМНАЯ СУСТРЭЧА

Гэтым летам горад Івачава навадаў калектыву Рускага драматычнага тэатра ім М. Горькага. Гасцролі беларускіх артыстаў прыйшлі з вялікім поспехам. Разамітаючы з удзячным глядацтвам, артысты запыталі ў Беларусі на гасцролі калектыву Івачанскага Вялікага рускага драматычнага тэатра.

Гаспадары сцэны прынялі запрашэнне, і вольны дзень у Віцебску спякналі «Акіян». А. Штэйна пачаў гасцролі івачанскіх артыстаў. У гутарцы з нашым карэспандэнтам галоўны рэжысёр тэатра С. Райнгольд павядаў: «Дзесяць год назад мы сустракаліся з глядацтвам Віцебска. Тады нашы гасцролі прайшлі спахлова і надоза засталіся ў па-

мяці. Вольны цэлы нас сустралі шырока і на гэты раз. За час гасцролей калектыву тэатра пакажы спякналі «Іркуцкая гісторыя» А. Арбузава, «Другое намяне» А. Крона, «Вясенняя лануца» Л. Шаргарадскага, «Дзевы паміраюць стончы» А. Масоны. Апошні спякналі мы памалалі глядацтвам Оршы. Свае пастаўкі пачынаем паказваць амаль ва ўсіх раённых цэнтрах вобласці. Будзюць і Палацкага нафтагінта ўбачы спякналі «Іркуцкая гісторыя». У гасцрольных спякналіх прымаюць удзел заслужаныя артысты РСФСР Н. Яўнева, А. Агараў, В. Жудю, маладыя артысты Л. Раскатэ, Э. Шувалава, А. Аранічкі і іншыя.

Многа цікавага аб жыцці і працы беларускіх пільнераў і школьнікаў гледзячы зноўчы ў кіначасопісе «Пінер Беларусі» № 3, які таксама выпушчае на экраны рэспублікі Мінская студыя навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў.

Многа цікавага аб жыцці і працы беларускіх пільнераў і школьнікаў гледзячы зноўчы ў кіначасопісе «Пінер Беларусі» № 3, які таксама выпушчае на экраны рэспублікі Мінская студыя навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў.

ПАДАРУНКІ ТУЛЯКОЎ БЕЛАРУСКІМ АРТЫСТАМ

З гасцрольнай паездкі вярнуўся Беларусі дзяржаўны тэатр оперы і балета. Апошнім пунктам яго знаходжання на гасцролях была Тула.

АГЛЯД АМАТАРСКІХ КІНАФІЛЬМАЎ

З 10 кастрычніка 1961 года Міністэрства культуры БССР, Беларускай рэспубліканскай Савет прафсаюзаў і арбітор Саюза работнікаў кінамастацтва БССР праводзяць у Мінску другі рэспубліканскі агляд амаатарскіх кінафільмаў.

Агляд мае на мэце палепшыць работу самадзейных кінастудыі і асобных кінаамаатараў; дапамагчы ім стварыць фільмы, у якіх паказалі б поспехі народа ў гасцэдарчым і культурным будаўніцтве, падрыхтоўка да ХХІІ з'езда КПСС.

Лепшыя фільмы будуць рэкамендаваны для паказу на другім Усеагульным фестывалі амаатарскіх фільмаў.

На рэспубліканскім аглядзе могуць быць прадстаўлены фільмы ўсіх жанраў: хронікальна-дакументальныя, кіначасопісы, кінаарыясы, якія адлюстроўваюць жыццё і барацьбу савецкіх людзей за выкананне сямігадовага плана і дастойнае супрацьстаяць перадавыя метады працы, рацыяналізацыі і вынаходчыва.

У аглядзе прымуць удзел навукова-папулярныя фільмы, якія адлюстроўваюць жыццё і барацьбу савецкіх людзей за выкананне сямігадовага плана і дастойнае супрацьстаяць перадавыя метады працы, рацыяналізацыі і вынаходчыва.

У аглядзе прымуць удзел навукова-папулярныя фільмы, якія адлюстроўваюць жыццё і барацьбу савецкіх людзей за выкананне сямігадовага плана і дастойнае супрацьстаяць перадавыя метады працы, рацыяналізацыі і вынаходчыва.